

LEGENDE DESPRE ȘTEFAN CEL MARE

Ștefan cel Mare este cunoscut ca fiind fondatorul Moldovei și a dat numele unei epoci și care a intrat în istoria românească. Ales de către Adunarea Țărănească și noul domn al Moldovei, Stefan cel Mare a orientat spre o mai bună organizare statală și a înființat o armată puternică. În legătură cu marii boierini anarhici, spore creștinești și politice, Stefan cel Mare a luptat împotriva lor, să iei în considerare că la acea vreme erau puțini locuri liberi, spre întărirea și refacerea țării (în special în regiunea Sucevei și pe Nistru) și adaptarea tehnicii mobiloade. De asemenea, Stefan cel Mare a planificat un plan extern a realizării unui sistem de alianțe cu polonezi și unguri.

Într-o primă etapă a domniei sale, Stefan cel Mare a organizat armata țării, organizarea oștierii, respingerea invaziilor turcești și a consolidarea vasalității de Polonia și Ungaria. În etapa următoare, Stefan cel Mare a luptat împotriva invaziilor turcești și a invadării Moldovei de către sultanul Mehmed al II-lea. În etapa finală, Stefan cel Mare a luptat împotriva invaziilor poloneze și ungurești, precum și a invaziilor turcești. În final, Stefan cel Mare a murit în 1467 și a fost înmormântat în Catedrala din Suceava.

Ștefan cel Mare este cunoscut ca fiind fondatorul Moldovei și a dat numele unei epoci și care a intrat în istoria românească. Ales de către Adunarea Țărănească și noul domn al Moldovei, Stefan cel Mare a orientat spre o mai bună organizare statală și a înființat o armată puternică. În legătură cu marii boierini anarhici, spore creștinești și politice, Stefan cel Mare a luptat împotriva lor, să iei în considerare că la acea vreme erau puțini locuri liberi, spre întărirea și refacerea țării (în special în regiunea Sucevei și pe Nistru) și adaptarea tehnicii mobiloade. De asemenea, Stefan cel Mare a planificat un plan extern a realizării unui sistem de alianțe cu polonezi și unguri. Într-o primă etapă a domniei sale, Stefan cel Mare a organizat armata țării, organizarea oștierii, respingerea invaziilor turcești și a consolidarea vasalității de Polonia și Ungaria. În etapa următoare, Stefan cel Mare a luptat împotriva invaziilor turcești și a invadării Moldovei de către sultanul Mehmed al II-lea. În etapa finală, Stefan cel Mare a luptat împotriva invaziilor poloneze și ungurești, precum și a invaziilor turcești. În final, Stefan cel Mare a murit în 1467 și a fost înmormântat în Catedrala din Suceava.

Prin scrierile săi, în care se discută de curaj și destăinutăție, bătălie și principii creștine, puterile mondiale (Veneția, Franța, Stătul Papal) se exprimă clar concepția de "țară creștină și creștinății" (dacă aceasta va cădea, „toată creștinătatea va cădea”).

CUVÂNT-ÎNAINTE	3
COPILĂRIA LUI ȘTEFAN CEL MARE.....	5
COPILĂRIA LUI ȘTEFAN CEL MARE	6
STEJARUL DIN BORZEȘTI.....	7
ARCUL FERMECAT	11
O ÎNTÂMPLARE DIN COPILĂRIE.....	12
O NUNTĂ CU OMOR.....	13
ȘTEFAN, UCENICUL SIHASTRULUI.....	16
ȘTEFĂNUC ȘI ÎNGERII	20
 MARELE RĂZBOINIC.....	23
BĂTĂLIA DE LA VARNIȚA	24
BĂTĂLIA DIN CODRII COSMINULUI.....	25
CODRII COSMINULUI ȘI DUMBRAVA ROȘIE	26
MAMA LUI ȘTEFAN CEL MARE	32
POVESTEA VRANCEI.....	33
STEJARUL LUI ȘTEFAN CEL MARE DIN COBĂLEA	35
LUPTA DE LA VASLUI	36
ȘTEFAN VODĂ ȘI PÂRCĂLABUL DRĂGOI	37
ȘTEFAN VODĂ ȘI TURCII	40
APRODUL PURICE	48
BĂTĂLIA CU TĂTARII DE PE VALEA BERHECIULUI	49
BĂTĂLIA DE LA BAIA	49
BĂTĂLIA DE LA ZARIJA	50
BĂTĂLIA DIN VALEA GLODULUI	52
BRAN VOINICUL	52
CAPUL LUI ȘTEFAN CEL MARE DE PE RARĂU	53
COLIBIȚA LUI ȘTEFAN CEL MARE	54
MINTEA MOLDOVEANULUI CEA DE PE URMĂ	55
PIATRA SCRISĂ	55
RĂZBOIUL DE LA PODUL ÎNALT	56
ȘTEFAN CEL MARE ȘI CRAIUL MATIAŞ	58
STEJARUL LUI ȘTEFAN CEL MARE DIN CAȘVANA	59
MARIA CEA VITEAZĂ	60
 CTITOR DE BISERICI ȘI MĂNĂSTIRI.....	61
CĂPRIANA	62
DANIIL SIHASTRUL ȘI MĂNĂSTIREA VORONET	62
MĂNĂSTIREA PUTNA	65
CERDACUL LUI ȘTEFAN VODĂ	66
LA BORDEA ÎN PĂDURE	67

MĂNĂSTIREA CĂPRIANA	68
LEGENDA MĂNĂSTIRII PUTNA	69
MASA LUI ȘTEFAN VODĂ	72
GOSPODAR BUN ȘI DOMN ÎNȚELEPT	73
ȘOIMAN AL LUI BURCEL	74
ȘTEFAN VODĂ ȘI ȚIGANUL TOLPA	75
BÂRSAN	78
ȘTEFAN VODĂ ȘI CETATEA DE BALȚĂ	79
CINE A FOST ȘTEFAN CEL MARE	80
CLOPOTUL LUI ȘTEFAN VODĂ	81
CU CE-I BUNĂ MĂMĂLIGA	82
CURTEA DOMNEASCA DIN COTNARI	84
DEALUL LEAHULUI	85
DOAMNA LUI ȘTEFAN VODĂ	86
DOMNUL ȘTEFAN NU PLĂTEȘTE HARACI	87
DREPTATE PENTRU NEVOIAȘUL CINSTIT	90
FAGUL MĂRIEI SALE ȘTEFAN VODĂ	91
FAMILIA LUI ȘTEFAN CEL MARE	92
FÂNTÂNĂ DOAMNEI	94
FOCȘANI	95
ÎNVĂȚAȚI DE LA COPACI	96
IZVORUL LUI ȘTEFAN VODĂ	97
JUDECATĂ LA MARGINEA DRUMULUI	98
MAI MARE DECÂT VODĂ	100
MĂRIA SA ARANJEAZĂ TREBURI ALE INIMII SUPUȘILOR	102
NUNTA DE LA REMEZĂU	104
ROȚILE VECHI DUC PE CELE NOI	104
SECETA DIN VREMEA LUI ȘTEFAN VODĂ	106
SFATUL DE TAINĂ	106
PORCARUL CEL ISTEȚ	109
VOINICUL CEL SĂRAC	111
MOŞUL CEL ÎNȚELEPT	112
ULTIMELE TREI CEASURI DIN VIAȚA LUI ȘTEFAN CEL MARE	115
BINECREDINCIOSUL VOIEVOD	117
ARHANGHELII MIHAIL ȘI GAVRIIL	118
POSTUL LUI ȘTEFAN CEL MARE	119
PUSTNICUL SILVESTRU	120
ȘTEFAN CEL MARE ȘI SFÂNTUL GHEORGHE	122
VÂRFUL MĂNĂSTIRII	123
VULTURUL	124
LA MOARTEA LUI ȘTEFAN CEL MARE	124
POMENIREA SFÂNTULUI ȘTEFAN CEL MARE	126

COPILĂRIA LUI ŞTEFAN CEL MARE

COPILĂRIA LUI ȘTEFAN CEL MARE

Se zice că Dumnezeu l-a însemnat pe Ștefan cu inteligență și vitejie, pentru a conduce țara urgită. Maică-sa, Oltea, l-ar fi adus pe lume la Borzești, pe malul Trotușului. Ursitoarele i-ar fi prezis pe atunci o viață ieșită din comun: să devină domn brav și vestit în lume, prăpădindu-i pe dușmanii neamului său ortodox. Tot ursitoarele i-ar fi pus numele Ștefan. Tatăl ceresc i-a rânduit pruncului un înger păzitor, ca să-l apere de jivine și dușmani.

O legendă zice că micuțul Ștefan, rătăcind prin vie, după struguri dulci, dădu peste o lupoaică. În loc să-l sfâșie, fiara îl lăsa să sugă lapte, ca-n legenda celebră a întemeietorilor cetății Roma, gemenilor Romulus și Remus.

Odată, pruncul doamnei Oltea, zvăpăiat din fire, alunecă și căzu în apa Trotușului, iar doica însăpământată îl scoase din puhoi.

– De ce te-ai speriat, doică? o întrebă naiv copilul. N-ai văzut cum a venit îngerul păzitor, cu aripi, și m-a luat în brațe?

– Îngerul păzitor? se cruci femeia. Eu nu l-am văzut!

– Ba eu da!

Altădată, la 10 ani, vânjosul copilandru Ștefan ținea în mâini doi lupi, ca pe niște cătei. Iar la 15 ani domnișorul se trânteau cu un pui de urs, fără temere, căci îngerul îl păzea în continuare.

Aron-Vodă, care retezase capul fratelui său vitreg, Bogdan-Vodă, la Reuseni, căuta acum să-l ucidă și pe fiul acesuia, Ștefan. Lefegii bine plătiți juraseră să taie capul puiului de domn. Dar aflând de primejdie, Ștefan se făcu nevăzut.

În cele din urmă, oștenii cei răi aflără că Ștefan pornise spre Țara de Jos, la moșia Borzeștilor. Vlăstarul domnesc de 12 ani se vârâ într-o căruță cu saci, acoperiți cu fân pentru cai. Urmăritorii scormoneau prin căruțe, împungând în saci cu niște sulițe ascuțite. Din căruțe nu se auzi niciun tipăt de copil. Mai întrebară ei ce întrebară, apoi porniră să-l caute pe Ștefan prin alte părți.

După o bucată de cale, numai ce vede un cărăuș că din căruță sa picură neconenit sânge. Când caută între saci, ce să vadă? Un băiat împuns în sold, de unde sângele curgea încă, stătea pitit între saci.

– Cum de n-a zis nici „cârc” atunci când l-au împuns cu sulița? se minuna unul dintre drumeți.

STEJARUL DIN BORZEȘTI

A fost odată un timp, pe când Molna și Prutul nu făceau hotar între trei țări surori, pe când bourul moldovenesc era singur stăpân pe o țară largă, îndemânică, locuită de un popor ager și icsusit.

De pe atunci și până în zilele noastre rămas-a vorbă din tată-n fiu, cum că se încinsese odată un joc de copii pe șesul Trotușului, nu departe de satul Borzești, pe un soare frumos de primăvară. Ceata copiilor era împărțită în două tabere – una înfățișa tabăra tătarilor sub comanda lui Gheorghe, un copilandru cu plete negre și cu ochi de mure, iute și neastămpărat ca Trotușul ce se prăvale din munți; cealaltă era tabăra moldovenilor sub comanda lui Ștefan, un copilandru cu plete castanii, cu ochii albaștri gânditori și cu inima cutezătoare. Gheorghe era fecior de țăran, iar Ștefan – fiu de domn.

Amândouă taberele, înarmate până-n dinți cu puști de soc, cu săbii de șindrilă, cu sulite de trestii, se băteau amarnic între ele, de clocoteau văile Trotușului și se speriau toți graurii din tufișuri. Iar comandanții, călări pe cai de nuiele, alergau, când la aripa dreaptă, când la cea stângă a oștirilor însigate, și-și îmbărbătau soldații la luptă.

A ținut cât a ținut bătălia, dar, în sfârșit, copilul cel cu ochii albaștri gânditori, care avea darul de a se război de la tatăl său, învinse pe tătari, prinse pe hanul lor, pe neastămpăratul Gheorghe, și-l legă de un stejar bătrân, martor la cea dintâi izbândă a viitorului domn.

Apoi toți hatmanii și căpitanii lui Ștefan se adună să împrejurul stejarului și prinseră să judece pe hanul tătărasc: pe unii pentru vreo minge furată, pe alții – pentru vreo cetate de hârtie dărâmată, tot fapte rele ce nu puteau fi ierate. Iar bietul han, cu ochii plecați în jos, își aştepta osânda, abia stăpâninduse să nu pufnească în râs. În sfârșit, Ștefan, după ce ascultă părerea mai marilor oștirii sale, zise cu sprâncenele încrățite:

– Porunca domniei mele este să-l spânzurați de creanga cea de sus, ca să fie pildă și altor neamuri!

Apoi nenorocitul han a fost legat cu o frângie de subsuoară și ridicat pe creangă în sus, în salvele puștilor de soc și în strigătele de bucurie ale oștenilor îningători.

Iar în timp ce Ștefan și întreaga lui oștire stăteau nedumeriți de vuietul ce se aprobia, în timp ce micul Gheorghe în brațele văzduhului se gândeau la cei ce-s spânzurați aievea, deodată se văzu o ceată numeroasă de adevărați tătari, venind în goana mare a cailor spre dânsii... Și atunci, vai! Toți copiii, cuprinși de groază, o apucăram la fugă care-ncotro, uitând pe micul Gheorghe, care, atârnat de creanga stejarului, zâmbea încă în nevinovăția lui, neștiutor de urgia ce-l aştepta. El zâmbea, dar atotvăzătorul soare încetă a mai zâmbi, căci, în acel moment, o sută de săgeți și o sută de suliți se înripseră în trupul copilului. Cerul se posomorî, frunzele și crengile copacului pătate de sânge copilăresc se clătină înflorite.

Treizeci de ani au trecut după această întâmplare și micul Ștefan, schimbând sabia de lemn pe paloșul de oțel, urca, treaptă cu treaptă, pe scara lumii, până ce ajunse să fie numit la „Direptate” domn al Țării Moldovei, înscăunat și miruit de mitropolitul Teoctist.

Astfel, făcându-se domnitor, începu o viață grea și anevoieasă, tot în războaie și ostenele, căci țara, fiind bogată, largă și îndemânatică, trecea setea tuturor vecinilor. Dar cu cât nevoile veneau peste dânsul, cu atât inimoșia lui creștea. Și a voit Dumnezeu ca el să meargă din biruință în biruință, și numele lui să se preamăreasă tot mai mult, încât să treacă peste hotarele Moldovei, departe, spre asfințit, și să răzbată pătura veacurilor până la noi, urmașii lui. Iar el, domn drept, credincios și înțelept, la fiecare biruință înălță câte o biserică spre mărturia neamului nostru și a bunătății lui Dumnezeu.

Mulți ani domni Ștefan cel Mare. În acest timp așeză cu nestrămutare temeliile stăpânirii noastre asupra câmpilor Dunării, pecetluind și sfintind această stăpânire cu sângele vărsat. Dar tot nu avea liniște! Un gând îndărătnic îl urmărea din copilărie, gândul la micul Gheorghe ucis de tătari. Și oriunde s-ar fi dus, orice ar fi făcând, chipul cel oacheș și drăgălaș al tovarășului din copilărie i se înfața necontentit, cerându-i parcă răzbunare.

Iată că, într-o zi din zile, i se aduce vestea că o mulțime de oaste tătarască a năvălit în țară peste apa Nistrului, pustiind pământul, răpind cârdurile de vite, dând foc satelor și girezilor de pâine, robind femeile și copiii.

Ștefan își tocmai iute oastea și le ieși înainte la satul Lipinți. De data asta nu mai era ca acum treizeci de ani, pe șesul Trotușului, la stejarul din Borzești, ci era o adevărată bătălie cu tătarii. Ștefan cel bălan, cu ochii albaștri gânditori,

călărea nu pe o nuia de alun, ci pe un cal aprig de soi moldovenesc, care alerga ca un fulger, vârându-se unde era primejdia mai mare. Și-n loc de săbii de lemn se-nscrucișau acum săbii de fier, și-n loc de puști de soc, detunau tunuri cu schijă, încât se înnegrea văzduhul de fum, de uneori nu se mai vedea om cu om. Până-n cer se înălța răsunetul restriștei de pământ; iar tătărimea, cuprinsă din două părți de oștile moldovenilor, se măcina și se mistuia ca pleava într-un vîrtej. Roșu era soarele sus, ca în timp de grea cumpănă, roșu era pământul jos, de săngele ce gâlgâia.

Dar sufletul bătăliei era chipul bălan al lui Ștefan, care se arăta peste tot, ca o icoană de îmbărbătare, dând inimă oștenilor lui și făcându-i să meargă cu incredere spre o biruință sigură.

Și într-adevăr, desăvârșită a fost biruința moldovenilor, căci n-apucase a asfinți soarele și întreaga hoardă tătarască a fost sfârâmată și robită, fiind prins însuși căpetenia lor, fiul hanului tătarasc de peste Volga. Iar Ștefan a dat laudă lui Dumnezeu și a trimis sol de bucurie soției sale Evdochia, sora țarului Simeon.

Apoi nu trecu mult timp după aceasta și, auzind bâtrânul han de peste Volga despre nimicirea oștirii sale la Lipinti, trimise lui Ștefan soli încărcați cu odoare pentru răscumpărarea fiului său din robie. Iar Ștefan răspunse solilor că-i va da drumul dacă se vor învoi la aceasta mai marii oștilor lui, care vor fi adunați și întrebați pe malul Trotușului, lângă satul Borzești.

Era o zi frumoasă, o adevărată zi de primăvară, ziua în care Ștefan își adună hatmanii și căpitanii pe malul Trotușului, sub bâtrânul stejar unde micul Gheorghe cândva fusese ucis de tătari.

Trist și gârbovit părea acum copacul sub povara celor treizeci de ani trecuți peste creștetul lui, precum și de dureroasa aducere-aminte a faptului ce l-a însângerat cândva. De altfel, nimic nu se schimbase între timp: același câmp verde înflorit, aceleași ape iuți și neastâmpărate ale Trotușului, același soare dulce și zâmbitor care dezmierea odinioară jocul cel nebunatic de copii. De același stejar sta acum legat un adevărat tătar, fiul hanului Mengli Gherei de peste Volga. Și roată împrejurul lui erau mai marii oștirilor lui Ștefan: hatmanul Arbore, hatmanul Șendrea, aprodul Purice, logofătul Tăutu, vornicul Boldur și mulți alți oșteni și oameni de frunte. Iar în mijlocul lor, drept în fața tătarului, sta însuși Ștefan, copilandrul de altădată, peste capul căruia de asemenea trecuseră cei treizeci de ani ce-au gârbovit stejarul. Din mlădița de copil crescuse acum un alt stejar, mai falnic, cu ramuri întinse de la munți și până la mare, la umbra căruia se adăpostea un popor întreg de plugari și oșteni. Iar mai la o parte stăteau solii lui Mengli Gherei, cu darurile de peste Volga.

– Voi, hatmani și căpitan! zise Ștefan, încrățind din sprâncene. V-am adunat aici ca să dau în judecata voastră pe fiul hanului tătarasc și să hotărăți